

AVTONOMIJA

P. Dravna licejska knjižnica, - Prosvetajevica
ul. 1. 119
P. Ljubljana

Celoletna naročnina 37 50 D
3 50 „
zre
e ra
75 p.
jo:
D,
manjši sorazmerno. — Pri malih oglasih beseda 25 p.

Izhaja vsako soboto

O taktiki.

Kakor znano so vso našo državo razdelili na 33 »oblasti« ali »provinc«. Od teh provinc ste dve slovenski, to je ljubljanska »oblast« in mariborska »oblast«. Tako so Slovence v Belgradu zopet razdelili na dva dela: na »Kranjce« in na »Štajerce« — naroda. Na tej vladni odredbi sta združena dva Slovenca: zastopnik »demokratske« stranke g. dr. Žerjav in zastopnik samostojnih kmetov gospod Pucelj.

Sedaj se glase poročila iz Belgrada, da se bodo vršile volitve v te »oblastne« skupščine že letos na jesen. Volitve za »oblasti« se bodo vršile po političnih okrajih. Vsak politični okraj ima postaviti določeno število poslancev; na 10.000 prebivalcev pride en »oblastni« poslanec. Mesta, ki imajo nad 5000 prebivalcev, volijo zasebe. Mesta, ki nimajo toliko prebivalcev pa volijo skupno z vsem okrajem.

Mi smo že pisali, kakšne naloge odkazuje ta zakon o »samoupravi« ljudstva tem oblastnim skupščinam, ali kakor bi rekli po naše »deželnim zborom«. Naloge so v pogledu javne uprave zelo velike, denarja pa ne bo nobenega ali pa le prav malo. Kdor bo hotel res kaj ustvariti, bo moral naložiti ljudstvu prav občutne nove davke. »Oblasti« so tako majhne, da bo racijonalno gospodarstvo v teh »samoupravnih edinicah« — za katere so se še nedavno navduševali, kakor vemo, tudi nekateri opzičijonalni poslanci! — silno drago. Pomislimo le, da bomo imeli v Sloveniji dva velika župana — ki jih bo imenoval seve Belgrad! — dva predsednika skupščine, dva deželna odbora, dva plenuma, dve upravi, dva uradniška statusa itd., kar vse bi z lahkoto upravljal en sam aparat z manjšimi stroški in torej tudi z manjšimi davki.

Mi Slovenci, ki s sedanjim ustavnim položajem nikakor nismo zadovoljni, moramo na te volitve gledati kritično. Predvsem ne smemo izpustiti iz oči našega političnega cilja, ki gre za tem, da se Vidovdanska ustava nadomesti z drugo, primernejšo in demokratično, po kateri bi ljudstvo dobilo več samoupravnih

pravice, kot pa jih ima dandanes. Nadalje moramo stremeti za tem, da se nas prizna za narod, ki naj ima skupen slovenski zbor s predsednikom, ki ga ta voli sam suvereno — kogarkoli hoče.

To voljo bo treba pri predstojećih volitvah jasno pokazati i na »Kranjskem« i na »Štajerskem«! Vsled tega bodo te volitve za nas vse silno velikega političnega pomena. Izrazite slovenske avtonomistične stranke morajo pri teh volitvah dobiti absolutno večino glasov in poslancev. Po našem mnenju bi bilo zelo pametno, če bi se za to priliko med posameznimi političnimi organizacijami našla forma »slovenskega bloka« o katerem smo že enkrat govorili. Smo te misli, da bi takšen »slovenski blok« sijajno zmagal. Če pa tega ne bi bilo mogoče, bi bilo najpametnejše, da se absolutna večina slovenskega ljudstva zbere okoli ene same stranke v dosegu konkretnega političnega slovenskega cilja — v dosegu naše avtonomije.

Avtonomistično orientirani poslanci »Kranjske« in »Štajerske« oblastne skupščine, bi se morali potem sporazumeti o nadaljni enotni taktiki ter pri tem najti morda sporazum tudi s Hrvati, Bosanci, Dalmatinci itd. Po našem mnenju bi bilo lahko najti sporazum za enoten postopek in za rešitev političnega vprašanja: ali bodo avtonomisti federalisti, republikanci in revizionisti sploh v teh »oblastnih« skupščinah sodelovali in kako? Če bi avtonomisti v »kranjski« in v »štajerski« skupščini dobili absolutno večino, bi morda kazalo, da te dve večini tvorite ad hoc nov slovenski zbor, ki bi prevzel vodstvo nadaljnjega boja za pametno in pravično notranjo ureditev države, ki so jo sedanji »državotvorci« prifurali na kraj propada.

Zato opozarjamo naše bralce že danes na to, da premišljujejo o politih naše bodoče politične borbe. Prosimo naše bralce, da povedo o tem svoje mnenje v dopisih, ki jih bomo radi priobčili.

Zadeva je važna in morda odločilna za daljšo dobo!

Bolnice se vendarle zapro?

Bolnice v Sloveniji se bodo zaprle. Bolniki, ki pa plačajo predpisano jim oskrbovalnino, že danes stradajo v svojih bolniških posteljah. Država se ne briga za nje, smer njene uprave ima cilj, da bolnike po naših bolnicah z lakoto prisili, da bi zapustili zavode. — V ministrstvu narodnega zdravja, ki ga upravlja kot minister centralistično prepričani Turek, sedi neki načelnik, dr. Štampar po imenu. Ta javno izpoveduje, da so v naši državi bolnice nepotrebne! On pravi, bolnic ni treba, to je na cesto vržen denar! Pomen imajo le tako zvane profilaktične naprave, kar se z domačimi besedami pravi, da je edina potreba ustanoviti le posamezne »stacije«, da se preprečijo eventualne epidemije, to je nalezljive bolezni. Po tem turškem naziranju je zdravljenje vseh drugih bolezni in poškodb — venmetanje državnega denarja. Kdor si n. pr. po nesreči zlomi roko ali nogo, kdor se udari v oko in si ga znatno poškoduje, kdor zboli na tem ali onem delu telesa — ta po naziranju

ministrstva za narodno zdravje odnosno g. načelnika dr. Štamparja, ni za bolnico in bolnica ne za njega, ampak naj gleda sam, kako bo ozdravil. Torej so bolnice nepotrebne. Potrebne so le neke improvizirane »postaje«, ki naj preprečijo eventualne epidemije, n. pr. črne kože, kolero itd. — Pri nas v srednji Evropi so pa epidemije malo poznana reč. Edino griža časih razsaja, pa še ta se navadno hitro omeji, še hitreje pa ostale nalezljive bolezni. Bolnice so bile od nekdanj potrebne pri nas za zdravljenje ljudi, ki so še ozdravljivi. V ta namen je pri nas nekaj zasebnih sanatorijev na razpolago za bogate ljudi, ki lahko plačajo velike svote v ta namen. Navadni, socialno nižje stoječi ljudje kakor sta n. pr. kmet in delavec pa sta morala v slučaju potrebe — ampak res nujne potrebe! — iti v bolnico, ker sta zmogla stroške zdravljenja; če dotičnik sam ne, pa vsaj njegova domovna občina. Sedaj pa smo srečno po zaslugi centralistične uprave prišli tako daleč, da se bodo bolnice zaprle, da se bodo

še tisti lačni bolniki, kar jih v njih še trpi, zapustili postelje in se podali — kam?

Se v bolnico ne bo mogel več kmet in delavec in uradnik, temveč bo žalostno moral v bolnični poginuti v svojem nezadostnem stanovanju ali na cesti ali pa — na gnoju kakor pes!

Ljubljanski bolnici, ki je nekdanj tako lepo za njo skrbel deželni odbor kranjski, so vsi liferanti moke, masti, perila in drugih potrebščin odpovedali kredit. Uprava bivše deželne bolnice je napravila okroglo pet milijonov kron dolga, baje pri trgovcih Knezu, Šarabonu, Vovku itd. Plačati pa noče nihče ničesar. Država noče; bolniki plačajo sicer, kar morejo in kar jim je predpisano, toda to ne zadošča v pokritje stroškov. V državnem proračunu oz. v famoznih tako zvanih »dvanajstinah« je pokritja komaj za polovico primanjkljaja. Državni bolnici v Ljubljani ne kreditira nihče niti krone več. Mi pa dobro vemo, da ima bolnica v Belgradu dvakrat več izdatkov, da tam bolniki ne plačajo skoro nikakršne oskrbovalnine in da ves primanjkljaj promptno pokriva državna kasa. Torej je teorija g. načelnika dr. Štamparja veljavna le za »prečane«, za »premagance«. Vsled trapaste teorije o nepotrebnosti bolnic za zdravljenje obolelih ali po nesrečnem nalučju poškodovanih ljudi, se bodo pri nas javne bolnice zaprle. Celó v sovjetski Rusiji, kljub znani lakoti, vlada skrbi za bolnice in bolnike v njih. Pri nas pa to kaže, da živimo v območju turštva, v območju kulturne in civilizacijske sfere — centralne Afrike!

Ljubljanska bolnica, za katero je nekdanja kranjska dežela toliko žrtvovala, je nezadostna sam po sebi, ne glede na naravni prirastek prebivalstva. Po zaslugi centralne vlade v tem javnem karitativnem zavodu bolnikom nimajo več kaj dati jesti in piti. Doslej je imela ta bolnica prilično 5800 bolnikov na leto. Recimo, da umrje pri tem številu največ ena petina bolnikov, vsi ostali pa ozdravijo če ne po vsem, pa vsaj deloma, ter so tako zopet sposobni za delo! Tudi z vidika narodnega gospodarstva je torej bolnica potrebna, ker privaja od dela odtrgane ljudi zopet nazaj k delu! Toda vsega tega po turški veri ni potrebno, tu je vse »kizmet« — »bodi kakorkoli, kar se zgodi, je bilo potrebno.« K nam so sicer Turki hodili, nikoli pa niso tu ostali.

Mi v srednji Evropi potrebujemo bolnice in jih hočemo imeti. V kakšen položaj je spravil javno bolnico belgrajski centralizem n. pr. ljubljansko javno bolnico, je razvidno iz sledečih števil. Te številke kažejo, da se bo ta bolnica prav v kratkem zaprla. Prepričani smo, da je ni tako zvane »kulturne« države na svetu, kjer bi se dogajale podobne reči. Pa tam, kjer je mogel »Fortunčev Janez« postati minister, je vse mogoče!

Le poglejmo na mesečno gospodarstvo splošne bolnice v Ljubljani brez blaznice na Studencu, na Kodečevem in otroške bolnice z ozirom na dovoljene »dvanajstine«, kakor so ga sestavili sami »centralistični« zdravniki.

Mesečni poletni izdatki:

24.000 oskrbnih dni hrana	
po 30 K	720.000 K
Premog	140.000 „
Voda	16.000 „
Plin	20.000 „
Mestna elektrarna	3.000 „
Lekarna	150.000 „
Potrebščine zdravnikov (instrumenti, poprave itd.)	20.000 „
Materijelne potrebščine oddelkov	40.000 „
Nadomestilo perilnega inventarja	50.000 „
Hlev	12.000 „

Skupaj na mesec 1.171.000 K

Mesečni prejemki:

Dvanajstina v državnem proračunu	340.000 „
Plačana oskrbnina	300.000 „

Skupaj na mesec 640.000 K

Torej rezultira mesečni deficit: 531.000 kron!

Če izdatke restringiramo na ta način, da se omeji sprejemanje bolnikov za polovico, ali pa da se pri sprejemanju sedanjega števila bolnikov dijeta za 50 odstotkov restringira, dobimo: okroglo 15.000 oskrbnih dni po 30 K = 450.000 K; prihranimo 270.000 K.

Ako še nadalje restringiramo pri lekarni 50.000 kron, ako nobenega perila ne nabavimo 50.000 kron, prihranimo 370.000 kron.

Drugod pa ni mogoče dobiti prihrankov, ker instrumentov, premoga, vode, plina in materialne potrebščine oddelkov ni mogoče odpraviti. Kljub tem prihrankom bi pa vendar še ostal deficit: 161.000 kron.

Toda tako gospodarstvo je nevdzdržljivo, posebno ker velja ta račun samo za poletne mesece. — Kaj pa po zimi, ko narašča število bolnikov, kaj pa v slučaju epidemije, kaj ko bo perilo porabljen, in ne bo nobenega nadomestila, ko bo treba pri hudi zimi izdatno kuriti. Ne morem si misliti ravnatelja, ki bi hotel prevzeti v takih razmerah vodstvo zavoda, ne morem si misliti upravitelja, ki bi v takih razmerah zamogel le en sam mesec vzdržati redno upravo zavoda.

Ne preostaja torej drugega, nego da se da zdravstvenemu odseku vso upravo bolnice na razpolago, ker odgovornost je prevelika, da bi jo še nadalje smeli nositi. — Bolnica se mora zapreti! ker ni mogoče s temi dohodki pokrивati tudi najbolj primitivne potrebščine takega zavoda. Se ubožnice bi ne bilo moglo s temi dvanajstinami vzdržati.

Kako pa je bilo nekdanj — pred vojno in med vojno?

Po številkah iz leta 1913. je razvidno, da je imela ljubljanska javna bolnica primanjkljaj že tedaj, kar je samo po sebi umevno. Imela ga je tudi med vojno. Toda tedaj se je našla inštanca, ki je ta primanjkljaj pokrila. Saj zato plačujejo ljudje davke!

Številke kažejo tole sliko iz tistih let:

Leta 1916.:	
Dohodki	620.278 K
Izdatki	950.551 „

Primanjkljaj 330.273 K

Leta 1913.:	
Dohodki	255.191 K
Izdatki	478.482 „

Primanjkljaj 183.291 K

Krona 1:4, — 183.291 × 40 znaša 7.331.640 K primanjkljaja v sedanjih valuti, ki ga je brez pomisleka kril vedno deželni odbor na račun deželnega zaklada.

Tako daleč so »državotvorci« prifurali državno upravo in ljudstvo. Posledice ne bodo nič manj žalostne, kakor so posledice izgubljene vojne. — Ubogo ljudstvo!

Skrivnost znaka.

V Berlinu izhaja list „Tägliche Rundschau“. Uprava tega lista je poslala v naše kraje kot svojega posebnega poročevalca in dopisnika dr. Koberja, ki je pisal svojemu listu iz Caribroda sledeča zanimiva opazovanja o naši državi in o Sloveniji.

plemen. Kateri element med njimi je tisti, ki vse veže in prekaša? Prvi element je „S“, t. j. stara Srbija. Srbi so krepak in bojevit narod, vsaj so se stoletja borili proti Turkom za svojo neodvisnost in so zato še danes predvsem vojaki. Zato pa imajo na drugi strani precej manj izrazite evropske civilizacije. To ima „H“, to so Hrvatje, ki so si jo pridobili pod staro habsburško Avstrijo. Zagreb in Beograd si ravno zaradi tega še danes silno nasprotujeta, čeprav sede v obeh mestih isti srbski uradniki. Zagreb je lepo, svetlo mesto, zelo pripravno kot bivališče za upokojeince, Beogradu pa daje posebno obeležje izborna garnizija. Beograd je središče jakega policijskega režima. Zadnji „S“, t. j. Slovenija, pa predstavlja idilo v tej trozvezi. V Ljubljani, ki je zaradi pomanjkanja „barov“ in plešišč najbolj distingvirano mesto v Evropi, človeku zamro politični nazori in v ljubljanskih nasadih in parkih se da zvezek Goethejevih pesmi prav lepo uživati.

Lahko bi naštel še nekaj deželic, ki se vrste okrog treh glavnih temeljev države SHS. Te imajo svoje posebne težave in probleme, s katerimi se pa ne maram baviti, ker je že takih problemov dovolj, ki jih poraja SHS sam. Hrvatje in Slovenci, ki so najbližji sosedje moderne srednje-evropske civilizacije, ne zahtevajo sicer prvenstva in vodstva v državi, pač pa hočejo avtonomijo. Oni so torej v principu federalisti (= zastopajo misel zvezne države). V Beogradu pa se ne marajo odreči dogmi (= verskemu nauku) o strogem centralizmu. To nasprotje izvira iz dveh različnih življenjskih naziranj. Srbi so vajeni vojske, ne zaupajo „prečanom“ nič in žive še v dobi, ko narod ne da še rad orožja iz rok. Zato ne morejo opustiti svojih balkanskih tradicij. Hrvatje in Slovenci so pa na one trde vojaške navade že zdavnaj pozabili. To duševno razliko je treba imeti vedno pred očmi, kajti ta je močnejša od politike. Čisto napačno je, če si kdo tolmači današnje opozicijsko politiko Hrvatov kot izraz želje po obnovitvi Avstrije. Na drugi strani pa je treba Srbom priznati dobro voljo, da pridejo z „novimi kraji“ enkrat do sporazuma.

Značilno je za duševno neskladnost med Ljubljano, Zagrebom in Beogradom močno naglašanje verskega vprašanja v dnevni politiki. V Sloveniji gospoduje

zelo spretno organizirano klerikalno časopisje, ki ima za vse stanove svoje organe. V Zagrebu se že pozna vpliv belgrajskih demokratov. Srbi so v verskem oziru zelo strpljivi, pač pa umejo v Beogradu zelo dobro računati s Cerkvijo kot s političnim činiteljem.

Simbol političnega položaja v SHS je še danes policaj z gumijevo palico in z nasajenim bajonetom. Znano je, da more Pašičeva vlada, sestavljena iz radikalov in demokratov, svoje postave spravljati pod streho le s pomočjo raznih malih strank, ki tvorijo jeziček na tehtnici. Znano je tudi, da se Radič ne udeležuje političnega dela v parlamentu, dalje da so razveljavili 58 komunističnih mandatov, čeprav mnogo komunističnih glasov ni v resnici komunističnih, ampak so bili glasovi raznih nezadovoljnih. Nemci in Ogrji doslej niso imeli volilne pravice, pač pa se z vnmom pripravljajo na bodoče volitve in upajo, da bodo njihovi kandidati tudi prodrli.

Voditelj hrv. opozicijske kmečke stranke Radič je „junak dneva“. Preko svojih listov „Dom“, „Hrvat“ in „Obzor“ ima ogromen vpliv. O binokostih l. 1921. bi bilo skoro prišlo do krvoprelitja, ko je Radič sklical svoje kmete v Zagreb in je srbska vlada poslala v Zagreb vojake. Da se je stvar mirno končala, pripisujejo Hrvatje Radičevi uvidenosti. Belgrajčanje pa svojim strojnimi puškami. Jaz mislim, da imajo v tem slučaju Hrvatje prav. Jaz ne verjamem na „hrvaško revolucijo“, mislim pa, da lahko izigra Radič še mnogo močnejšo karto: On pojde v parlament.

Bodoči parlament bo precej drugačen kot je današnji. Beograd bo moral znatno popustiti. V Beogradu so že začeli uvidvati, da se trajno ne da vladati s policijo. Samo pravega izhoda iz sedanjega položaja še nimajo.

Trenotno so si Srbi in Hrvatje močno v lasch. Beograd je uknil na Hrvatskem zborovalno svobodo, Zagreb pa je kot odgovor odbil povabila na dvorske prireditve. Ne da se pa trdit, da bi bila napetost med obema prehuda. Taka trditev bi bila napačna. Ne smemo namreč pozabiti, da so Srbi in Hrvatji Slovani. Sam sem oživel neprijeten slučaj, ko je šlo proti nekemu Nemcu. Tu sta si bila Srb in Hrvat takoj edina. Splošen vtis vseh, ki potujejo po Jugoslaviji, pa je, da bo ostal SHS skučaj.

Skrivnost znaka SHS leži za Nemca v tem, da se razteza od Karavank tja do Črnega morja velika slovanska veja. Leepega dne se bo SHS-u pridružila tudi Bolgarija. To misel naglašata tudi Radič in Stambolijski. To je pa za nas novo slovansko vprašanje. Francija že računava v svoji balkanski politiki z novim panslavizmom na Balkanu.

Kaj je švabsko in kaj ni švabsko?

V neki posavski gostilni vpraša srbski major za račun. Odgovor: „Petinštirideset kron.“ „Pa kako ti kažeš „petinštirideset kron“ — pa to je švabsko! Pa kažeš četrdeset in pet. Dobro, do tukaj je vse lepo. Saj je dolžnost častnikov, da poučujejo nevedne ljudi. Težava pa je s Posavci, o katerih pravi pregovor: „Posavec-debeloglavec“. — Tisti slavni torek pa smo čakali na južnem kolodvoru. Belgrajski opoldanski brzovlak je imel štirideset minut zamude. Voz, v katerem se je vozila komisija Narodne banke (šla je menda iskāt na Gorenjsko zlate rudnike) so priklopili na gorenjski vlak. V drugi razred pride več dam. Ena privleče na svetlo veliko škatljo neke maščobe, se ž njo namaže po obrazu in gleda v zrcalo. „Pa kako ti moj špigel grdo kaže! Kako sam ja zelena! Pa daj mi ti tvoj špigel.“ Zadovoljno se ogleduje v zrcalu, pa zopet pravi: „Pa znaš, to (maščobo namreč) imam ja od moje „kenferice“. Nato potegne iz kovčega veliko steklenico. Prestrašena zavpije: „Pa odkuda je ovaj „flek“? Seveda od slivovke, ki se je razlila. Nato položi svoje nožice na mehko blazino, pa zopet: „Mala moja, pa kako sam ti ja zamazala tvoj „šos“.“

Pa eto, besedo ima g. dr. Ilešič!

Gorje Storžiču. V nekem ministarstvu čita neki velik gospod ime Storžič, pa govori: „Boga mi, pa ne poznam ja toga čovjeka. Pa poznajem Baltiča, pa poznajem Ilešiča, pa poznajem i g. Pucelja. A toga ne poznajem, pa naš je čovjek! Je li demokrata, je li radikal? Oj pisare, oj doktore, pa ajdi amo!“ Sekretar pride in pojasni, da je Storžič gora tam na koroški meji. „Boga mi, gora!“ Pa naša gora! Pa tamo na švabskoj granici! Pa piši ti Baltiču, pa piši Ilešiču, da se ova gora odmah premesti na našu granico. Pa naša je to gora Storžič, Boga mi, a kad je naša, onda nosi goru, brate, nosi!“

Visokemu gospodu se je sanjalo, da je neki inženir predložil načrt za nov aparat. Ta aparat bi se pritrtil na zadnji voz tovornega vlaka, in ž njim bi se lepo in brez vsakega truda navijale tračnice gorenjske železnice, pa zopet odvijale in polagale na novo jadransko železnico. Sanjal je tako živo, da je pritekel v urad ob pol 11. uri in iskal načrt. Pa „akta je nestalo, nema ga više.“ Inženir, ki je trdno prepričan o veliki pajsivosti slovenskih železnic, je dobil lpoviz, da načrt ponovno predloži. Se-

veda, od državnega posojila bi se precej prihranilo in marsikak milijonek bi... E, pa šta čemo?

V ministarstvu pošta, telegrafa, telefonā i poštanskih „ciza“ mislijo nakupiti precejšnje število aparatov, s katerimi se lovi solnčna toplota. S temi aparati bi poleti polovili vso solnčno gorkoto, po zimi pa grel mrzle pošne urade po deželi. Nekdo pa svetuje, da bi poštarice dodelili častnikom, ki imajo drv v obilici. S tem bi se precej prihranilo. Dve muhi na en mah.

Radiopostaje mislijo postaviti tudi v naši državi. Iz daljnega sveta, menda iz planeta Marsa, pa je odšel na zemljo neki znak, podoben brzovajni črki „s“. Tudi Marconi ga je opazil. Ako bi se ti znaki le prepogosto ponavljali, bi to

„Slovenski Narod“ — glasilo separatistov!

Pod naslovom „Službene Novine“ in „Državni zakonik“ smo brali te dni v „Slovenskem Narodu“ sledečo notico:

Odredba, ki jo bodo v Sloveniji prizadeti čutili le kot **nesmiselno šikano, je ukaz notranjega ministarstva**, da mora prav vsaka občina imeti naročene „Službene Novine“ Ravno ker smo lojalni državljani, čutimo pravico, državno vlado opozarjati na stvari, ki morajo vzbujati **opravičeno nevoljo**. Naša pokrajinska uprava je napravila ministarstvu predpostavko in mu skušala dopovedati, da našim občinam popolnoma zadošča naš „Uradni list“, kateri prinaša itak vse zakone in druge važne odredbe iz „Službenih novin“ v slovenščini. Pa je bilo zaman, minister je vztrajal na svoji zahtevi. Gotovo mu razporedba našega „Uradnega lista“ ni zadostno znana. To, kar iz „Službenih novin“ ni prevzeto v „Uradni list“, so sama imenovanja in druge osebnosti, ki se ne tičejo Slovenije. Kaj pa naj počno naši kmetski župani s temi „Službenimi novinami“? Pisane so v srbohrvaščini. To bi še ne bilo prav nič hudega, nego le dobro. Naj se naši ljudje malo izvečbajo v onem narečju našega jezika, ki ga govori enajst dvanajstin prebivalstva naše države! **Toda „Službene novine“ so tiskane zvečine v cirilici**. Kdo more zahtevati in pričakovati, da se bodo kmetski župani in občinski očetje, ki znajo čitati pač slovensko latinico — **na stara leta privadili cirilici tako, da bodo v njej čitali stvari, ki povrh niso pisane v slovenščini**, četudi v neposredno sorodnem ji narečju? In ko je naš neizogibno potrebn in izvrstno urejvani „Uradni list“ v domačem pismu in narečju na razpolago! Ministrova zahteva ne pomenja nič drugega, nego nekak davek, saj bral „Službenih novin“ pri selskih občinah ne bo nihče. Tega mu tudi ni treba, ker se neprimerno lažje informira iz „Uradnega lista“. Prav je, da morajo državni uradi in štirje slovenski magistrati imeti „Službene novine“; **treba jih pa ni neavtonomnim občinam**. Teh je v Sloveniji 1085; „Službene novine“ veljajo na leto 200 dinarjev. **Torej pojde iz občinskih blagajn v Sloveniji brez vsake stvarne koristi na leto v „Službene novine“ 217 tisoč dinarjev ali 860 tisoč kron**. Naj se naši poslanci za zadevo zainteresirajo in **iskusijo vseeno doseči preklic ukaza**. Kaj

naše radiopostaje zelo motilo. Zato je naša vlada sklenila poslati na Mars komisijo in tem preklicanim nagajivcem na Marsu staviti ultimati. —

Ceste na Bledu mislijo popraviti. Prav in lepo je, da se belgrajska vlada hoče brigati za blejske ceste. Pomisliti je pa treba, da kdor se hoče po Bledu v avtomobilu voziti, mora prej z avtomobilom na Bled, in se torej pobrigati tudi za ceste, ki vodijo tja. Ker pa naše slovenske železnice Belgrajcem leže v želodcu, bi mogoče kazalo, gorenjsko železnico adaptirati za avtomobile. Avtomobili bi vozili v miru in brez prahu, stanovalci ob cestah bi pa tudi imeli nebeški mir. Železnica bi na mah postala aktivna, uboga raja pa bi hodila peš in se k večjemu vozila v mlekarških cizah.

drugega je v Srbiji, kjer menda nimajo ne okrog, ne srezi, svojih „Uradnih listov“ in so jim „Službene novine“ edini vir zakonodaje. Mi smo pa že preje imeli provincialni uradni list in nihče ni silil malih občin, da bi bile morale biti naročene na uradno „Wiener Zeitung“. Sploh pa bi bil zadnji čas za to, da bi si naša država omislila nekaj paralelnega, kakor je bil avstrijski Državni zakonik. „Službene novine“ ne morejo nadomestiti zbirke zakonov, ki se jo koncem leta more vezati v priročno knjigo s preglednim alfabetom. Tak zakonik bi morale imeti potem pač vse naše občine, **v slovenskem izdanju seveda**. Ali ni nikogar, ki bi zamogel v Beogradu to dopovedati? Če nam je celo **sovražna Avstrija omogočala informacijo o tekoči in starejši zakonodaji potom slovenske izdaje „Državnega zakonika“**, vendar **narodna država ne bo z nami postopala manj pripravno?**

„Slov. Narod“ torej ugotavlja:

1. da je ukaz notranjega ministarstva „nesmiselna šikana“, ki „mora vzbujati opravičeno nevoljo“;

2. da je za slovenske občine popolnoma dovolj, če vedo za stvari, ki se tičejo le Slovenije;

3. ugotavlja, da se naši župani na stara leta ne bodo učili cirilice, ker jim je na razpolago „Uradni list“, pisan v slovenskem jeziku in tiskan v latinici;

4. se pritožuje, da bo romalo iz Slovenije letno 860.000 kron brez vsake stvarne potrebe;

5. zahteva, naj vlada izdaja „državni zakonik“ in sicer za Slovenijo v slovenskem jeziku.

Stvarno se mi popolnoma strinjamo z navedenimi zahtevami „Slov. Naroda“. Mi že leto in dan ponavljamo slične zahteve, Toda za vse to, kar smo pisali doslej o slovenskih zahtevah mi, je našel „Slov. Narod“ doslej le častne naslove ā la „rdeči jezuitje“, „prevratni elementi“, „kreature“ in „banditje“.

Sedaj pa piše „Slov. Narod“ naenkrat tako kot mi! Vprašamo: Kateri naslov izmed zgoraj omenjenih zasluži sedaj on sam?

Naj si ga izbere po svoji volji! Prepričani pa smo, da bo isti „Slov. Narod“ čez dva dni že zopet prav krepko plaval v centralistični vodi.

Uspehi naše zunanje politike.

Zagrebski »Hrvat« piše tole:

Glavno glasilo dem. stranke v Sloveniji »Slovenski Narod« piše o belgrajski zunanji politiki slaveč Pašiča in Ninčiča kot velike državničke. Zaključuje pa tako: »Vsak, ki trezno pregleda stvar, mora priznati, da je naša zunanja politika **dosegla velike uspehe**. Ugled naše države je porastel, kakor se je videlo ob priliki poslednjih pogajanj z Lahji, kjer smo bili mnogo močnejši kot pred dvema letoma v Rapalu.«

Čeprav pravijo tako demokrati, je vendarle preveč. Zaključki Ninčiča i Krstelja so torej veliki uspehi. Odstopanje tega, kar nam je bilo zajamčeno pred dvema letoma v Rapalu, kakor suvereniteto nad luko Baroš, ki so jo izročili neki komisij — to je velik uspeh? Naša država po teh uspehih nima pravice odrediti železniško politiko na svoji zemlji — in to se imenuje uspeh? Po rapalski pogodbi je Zader ograni-

čen na pet, šest kilometrov, v teh pregovorih pa smo mu priznali nekaj deset kilometrov; dali so mu dva okrajna sodišča in otok Uljan; to so »uspehi«. A kaj naj rečemo glede priznanja gospodarskih interesov Zadra in redko posajenih Lahov po Dalmaciji na škodo Hrvatov? Ti vspehi so dokazi moči in ugleda države. A kaj laške šole, katere bo imela pravico graditi laška država in imenovati svoje nameščence? To so »uspehi! Demokrati hvalijo te uspehe, ki so globoko oškodovali naš narod od reke do Kotora. Ako bi kuga donasala nove in časti, bi demokrati dokazovali, kašen blagoslov je kuga za naš narod.

Tako »Hrvat«. Mi, ki poznamo »Slovenski Narod« поблиže njegovih »člankov« že davno več ne beremo. So namreč skoro vsi enake brihtnosti!

Batine.

Znano je, da Štefan Radič današnjih vladodržcev nikdar ne imenuje drugače kakor „batinaše“. To pa zaradi tega, ker ta ostudna in protikulturna zloraba telesne kazni kar noče izginiti z dnevnega reda, kljub vsem protestom in interpelacijam v parlamentu in kljub svečanemu zatrdilom raznih ministrov, da „batine ne obstoje“. Da pa batine res obstoje in da zarod poživinjencev še ni izumrl, o tem priča sledeči dogodek, ki ga posnemamo po zagrebškem „Hrvat“ z dne 8. junija t. l.

„Hrvat“ priobčuje v tej številki izjavo pekovskega mojstra I. Vogela iz Čakovca. Ta Vogel popisuje slučaj, ki ga je doletel, tako-le: „Dne 19. maja leta 1922. okoli 9. ure dopoldne je stopil v mojo pekarijo vojak, da kupi neko pecivo. Cena pa mu je bila previsoka in on se je pritoževal, zakaj je pecivo tako majhno.

Jaz sem odgovoril: „Pa da, moka je draga, draga so drva. Davka pa plačam sedaj, odkar smo pod Srbijo, v enem letu več kakor prej v 20 letih.“

Nato je rekel vojak: „Čakaj, čič, jaz Ti bom pokazal!“

Po vojakovem odhodu sem odšel spat, ker sem kot pek delal celo noč. Komaj pa je minilo 15 minut, so vstopili v mojo sobo 3 vojaki, dva oborožena, eden pa brez orožja.

En vojak mi reče: „Čič, idi z nami!“

Jaz sem ubogal. Peljali so me v vojašnico pred adjutanta, podporočnika Simoviča.

„Kaj si rekel, ti stari!“ — vpraša adjutant, „ajdi v zapor!“

V zaporu sem ostal približno 10 minut, ko so prišli pome vojaki. Peljali so na dvorišče, vrgli me na kup gnoja, obrnili me na trebuh, in tisti vojak, ki je prišel kupovat pecivo, me je s pletenim bičem tolkel tako, da sem našel 15 udarcev, dalje pa šteti nisem mogel, ker sem vsled starosti in bolečin oslabil. Nato so me zapodili iz vojašnice in jaz sem se takoj peljal k zdravniku v Varaždin.

To izjavo je g. Vogel podpisal. Priopominjamo, da je ta mož star 61 let.

Zdravniško spričevalo, katero je Vogelu podpisal varaždinski primarji dr. Ivan Meixner, potrjuje, da se je poznalo Vogelu na prizadetem delu telesa 8—10 debelih oteklin, ki prihajajo bržkone od udarcev z debelim, topim orodjem.

Z ozirom na ta sramotni dogodek so poslali čakovski obrtniki pritožbo na naslov hrvatskih poslancev, na ministra notranjih zadev in na vojaško poveljstvo v Zagrebu. Pritožbo je podpisalo 50 obrtnikov. V pritožbi obrtniki protestirajo proti takemu postopanju in zahtevajo, da se krivci najstrožje kaznujejo.

Ni še dolgo tega, ko je član demokratske stranke in bivši poverjenik za prosveto v Zagrebu dr. Milan Rojc priobčil v mesečniku „Nova Evropa“ dolgo vrsto člankov o razmerah na Hrvatskem. Tudi dr. Rojc je potrdil, da se na Hrvatskem vlada z batinami in ravno ta okrutnost je eden glavnih vzrokov sedanje politične napetosti med Hrvati in Srbi. Ko je dr. Rojc izpregovoril, je Belgrad onemel, kajti ime dr. Rojca je bilo dovoljno jamstvo, da govori in piše resnico. Kakor pa je videti, so si gospodje v Belgradu od prve sramote že opomogli in batine zopet pojejo po hrvatski zadnji plati.

Kaj pomaga spricho takih barbarstev ves trud za sporazum med Hrvati in Srbi? En sam tak slučaj podere več, kakor zgrade prizadevanja treznih in mirnih mož v dolgih mesecih. Odgovornost za taka sramotna dejanja pa nosijo tisti, ki danes drže vajeti v svojih rokah in ki mislijo, da bodo s svojim nasiljem ustrašovali vse ljudstvo od Triglava do Vardarja, samo da bi mogli to ljudstvo politično izkoriščati in gospodarsko izmožgavati. Toda Hrvatje pravijo: Svaka sila do vremena! Tudi v naši državi bo enkrat drugače. In sicer toliko prej, kolikor več bo batin.

Zanimiv razpis službe.

V Belgradu potrebuje mestna občina tehničnega ravnatelja. Tega službenega mesta belgrajska občina ni razpisala samo doma, v državi SHS, ampak se je obrnila preko naših diplomatskih zastopstev tudi na inozemstvo s pozivom, naj vložijo svoje prošnje vsi, ki bi imeli veselje sprejeti razpisano mesto.

O tem službenem razpisu belgrajske občine piše v Berlinu izhajajoča „Deutsche Bauzeitung“ z dne 3. maja l. 1922. sledeče:

„Poslaništvo kraljevine SHS v Berlinu je razpisalo službo tehničnega ravnatelja za mesto Belgrad. Rok za vlaganje prošnje poteče 15. maja. **Državljanstvo kraljevine SHS ni neobhodno potrebno.** Pač pa morajo prosilci dokazati, da so končali svoje nauke na kaki tehniški fakulteti ali tehniški visoki šoli doma ali v inozemstvu, potem morajo imeti 15letno prakso, morajo dobro poznati vse glavne stroke tehniškega znan-

stva in morajo biti sposobni za vodstvo tehniških del v večjem obsegu.

Prosilci morajo tudi navesti, koliko plače zahtevajo. Jako nerodno je, da od dajalec službe ne pove sam višine službenih prejemkov in še težja je za določitev višine plače okolnost, da se razmerje med marko in dinarjem vedno menja. Tudi življenjske razmere v Belgradu niso znane. Iz dejstva, da so mesto razpisali tudi v nemških listih, se da sklepati, da bdo srbske oblasti prošnje nemških prosilcev resno upoštevale.

Ali naj svetujemo komu, naj za to službo zaprosi? Mi si dovoljujemo navesti neki Bismarkov nasvet, ki ga je dal Aleksadru Battenbergu pred njegovim odhodom v Sofijo: „Gehen Sie immer hin, es wird auf alle Fälle eine interessante Erinnerung für Sie sein.“ — Le pojdite pogledat tja doli, za vsak slučaj bo to za Vas interesanten spomin.“

Dnevne vesti.

Obsodba. Dne 21. t. m. je obsodilo okrajno sodišče v Ljubljani našega odgovornega urednika na 100 dinarjev denarne kazni in na povračilo stroškov v znesku 150 dinarjev zaradi žalitve gospoda ministra Puclja. Kakor znano, je „Avtonomist“ ponatisnil neki članek iz „Jugoslavije“, vsled katerega se je čutil g. minister Pucelj razžaljenega. Priobčiti moramo tudi razsodbo, a do sklepa lista, je še nismo prejeli. — Okolnost, da je g. Pucelj minster, je smatralo sodišče za posebno obteževalno.

Kje je tisti mož? „Ali ni nikogar med nami, ki bi mogel s svojim odločilnim nastopom in s svojo močno osebnostjo stniti volilce s sicer različnimi naziranjmi in različnimi interesi v eno silno napredno falango?“ — tako obupno vzklika »Slov. Narod« dne 20. junija. Vzklik »Narodov« je opravičen. Kamor pogledaš širom cele Slovenije, povsod sama politična razrovanost in razdraženost. Stanje je naravnost obupno in vse pričakuje moža jeklene volje, ki naj odreši Slovenijo iz njenih stisk in nadlog. Toda kje je tisti

mož? Ali mislite da je to g. Ivan Hribar? Dober mož je to in spreten in marljiv in sposoben. Ampak pravi mož on ni! Ali mislite, da je ta mož morebiti dr. Žerjav? Nič ne rečemo o njegovih sposobnostih, ampak tudi on ne bo Slovenije rešil preteče suše. Tako lahko dolgo iščemo vrstah naših veljakov svojega odrešenika, pa ga ne bomo našli, ker smo udarjeni s slepoto. In vendar ima Slovenija moža, ki je kakor ustvarjen, da vzame vajeti slovenskega koleslja v svoje roke in nam in še poznim rodovom zagotovi najlepše življenje in najsijajnejšo bodočnost. Ta mož, ta slovenski korenine, — šest jih pade, kjer porine — je gospod minster Ivan Pucelj, po domače Fortunčev iz Velikih Lašč. Kadar bo njegova krepka levica visoko nad celo Slovenijo zavihetela barjak svobode in njegova krepka desnica viheta nad nami ostro mesarico, takrat se bodo odprle vse zatvornice neba in nad srečno Slovenijo se bo razlil blagoslov vseh voda, nad katerimi ministruje da-

nes gospod minister Ivan Pucelj, po domače Fortunčev Janez iz Velikih Lašč.

Resnici na ljubo. V sredo 21. t. m. je kraljevsko okrajno sodišče obsodilo odgovornega urednika »Avtonomista« na 100 dinarjev globe zaradi ponatisa nekega članka iz »Jugoslavije«, s katerim se je čutil razžaljenega g. minister Pucelj. »Jutro« poroča o poteku razprave, da je naš odgovorni urednik izjavil, »da sam ne ve, kaj piše.« — To ni res. Jaz sem samo na tihem rekel: »Oče, odpusti jim, vsaj ne vedo, kaj delajo!« — Laž je pa eno in drugo. »Jutro« poročevalec je žurnalist, jaz sem žurnalist, hudič je pa oče laži.

J. P.

Nova bolezen. V Sloveniji se je začela širiti nova bolezen. Glavni znak te bolezni je, da bolnik ne more spati. Blagodejni uspavalni učinek raznih konjakov, brinjevcev in slivovk se pri novi bolezni ne javi niti v slučaju, če kdo skrivno v zid pri postelji vdelano in z lepo tapeto skrbno maskirano „medicinsko“ omarico popolnoma izprazni. Tudi razna kemična sredstva so se izkazala kot brežuspešna. Kdor zboli na novi bolezni, lahko pije morfij kar na litre in ne bo zaspal. Tudi hipnoza nič ne izda. Zdravniki so bili dolgo časa kar obupani in si niso vedeli pomagati. V največji sili pa je prišel zdravniški znanosti na pomoč človek, ki se ga nova bolezen nikakor ni prijala. Ko mu je nekdo v kavarni tožil svoje križe in težave, se je gospod glasno zasmel, poklical „pikola“ in mu rekel: „Prinesi gospodu tukaj „Slovenski Narod“! — In pomagalo je korenito! Komaj je nesrečni bolnik prebral samo naslov uvodnega članka, je takoj zaspal in spal do ranega jutra naslednjega dne kot kralj Matjaž.

Kaj je s princem Jurijem? Kakor znano je bil princ Gjorgde v Parizu prijatelj od francoskih oblastnih na intervencijo našega pariškega poslaništva, kot živčno bolan in oddan v nek sanatorij. Belgrajski „Balkan“, ki je monarhističen znano je bil princ Jurij v Parizu priliki poseben članek o Juriju, v katerem ga označuje kot ordinarnega malopridneža, ki je zagrešil takšne čine, ki ga diskvalifikujejo biti član dinastije in ki so ga dovedli tudi v prepis s francoskimi oblastnjami. Mi mislimo, da so izbruhi „Balkana“, katere nočemo zaradi ugleda našega lista dobesečno ponatisniti, vendarle pretirani. Ni vsakdo res tak ničvrednež, kakor pišejo o njem — časopisi.

Bog in g. minister Pucelj. V mnogih krajih v Sloveniji imajo navado, da gredo ljudje ob suši v procesiji molit za dež. To je jako lepa navada. Ne bi pa bilo napačno, če bi se ljudje iz krajev, ki so prizadeti od suše, obračali tudi na g. ministra Puclja za pomoč. Opozarjamo namreč prizadete kroge, da je božja volja hotela, da je v Jugoslaviji „minister vodá“ g. minister Pucelj, na katerega bi bilo treba pošiljati tozadevne „molbe i žalbe“.

Dopis. 11. junija sta v Kozjem zbrovala v senci bajonetov g. minister Pucelj in poslanec g. Mermolja ob obilni udeležbi pristašev SLS. Tako burnega shoda v Kozjem niti najstarejši ljudje ne pomnijo. Ko se je predlagala zaupnica g. Pucelju, je vzdignilo natančno reci in piši: šest mož roke za — staro pravdo! Druge nesreče ni bilo.

Princ Jurij. Brat našega kralja Aleksandra se imenuje princ Jurij (srbski: Džordže). O njem krožijo zadnje čase najrazličnejše vesti. Listi poročajo, da se poroke svojega brata Aleksandra ni udeležil. Potem poročajo, da je „živčno težko bolan“, tako da ga je morala spraviti naša vlada v zavod za te vrste bolnike, dalje poročajo, da je pisal Pašiču, naj se mu prizna pravica do prestolonasledstva, dokler kralj Aleksander ne dobi sina itd. Uradno javljajo, da so vse te vesti neresnične. Kakor znano, se upa o resničnosti uradnih zatrdil dvomiti kvečjemu kak „protidržaven element“, pošteni in solidni državljani jim pa verjamejo.

Ali si res avtonomist? Zakaj se nisi pa priglasil kot član k Zdrženju slovenskih avtonomistov v Ljubljani? (Pismeni priglasi na naš list).

„Znat“ se mora. Ni še dolgo, kar so zagnali mladoliberalni listi vrišč o sleparijah v okrajni bolniški blagajni. Obrtno društvo v Št. Vidu in v Zg. Šiški, ki sestoji iz samih prepričanih centralistov,

se je postavilo sedaj na stališče, da se mora bolniška blagajna decentralizirati. V ta namen sklicuje velik shod obrtnikov vseh struj v Ljubljano in bo baje to izpeljalo. Mi sicer dvomimo, da bo iz tega kaj, ali dvoje smo si zabilježili. Centralisti spoznavajo, da je centralizem za nič. Drugič: Še živi idealizem med nami. Za agitacijo je dober izgovor, če ga tudi pes na repu prinese.

Kaj se lahko primeri „Slovenskemu Narodu“ kadar je navdušen. Iz Št. Vida nad Ljubljano nam pišejo: V slavnostni številki „Naroda“ povodom kraljeve poroke opisuje nekdo navdušenega Jugoslavana iz Selške doline in odločnega pacifista, ki še ni nikoli čul o rimskih modrijanih, pa vendar pesnikuje sedanjemu času primerne pesmi. Nato citira pesem „Sedanji čas“, ki jo je baje zložil ta človek o priliki poroke. Da ne bo pomote, opozarjamo „Slovenski Narod“, da je to pesem že pred 40 leti zložil narodni pesnik Jurij Vodovnik iz Pohorja, ki je pasel kože in ovce po pohorskih planinah in pesnikoval o vsem mogočem. O sebi poje: Jaz sem Vodovnik Jurij, per Skomri sem doma; v raztrgani kočuri, štiri okna gor ima itd. Njegove pesmi so vsi takrat poznali. Celotakratni škof A. M. Slomšek se je zanimal za Vodovnika kakor poje sam:

Visoko častivredni Slomšek gospod Anton
so tudi tako rekli, če jih še delal bom
(pesmi)

Da moram jih jim gor poslat
Da hočejo jih drukat dat

Da bode bral jih vsepovsod, vsak kmetič in
gospod.

Na platnicah nekega starega „Dom in Sveta“ je kratek življenjepis Vodovnikov in lepa zbirka njegovih pesmi. Tam jo je najbrž nekdo prepisal in sedaj serviral „Narodu“ za slavnostno številko. — Čestitamo!

„Novi Zapiski“. Izšla je 6. številka tega časopisa. V uvodniku nadaljuje dr. Dragotin Lončar o srbski kritiki slovenske politike. Drugi članek prinaša konec razprave o boljševizmu in krščanstvu v Rusiji, a tretji članek nadaljuje študijo o Jugoslovenih, Slovanih in Jugoslovanih. Številka se zaključuje s političnim in kulturnim pregledom. „Novi Zapiski“ veljajo letno 25 dinarjev.

Amnestija. Iz odvetniških krogov smo prejeli: Ta beseda pomeni toliko kakor pomilostčenje. O takim pomilostčenju ali „pomilovanju“, kakor se sedaj to dejanje imenuje, je bilo mnogo govora o priliki kraljeve poroke. Ob redkih dogodkih življenja se v človeškem srcu namreč rado pojavi čustvo človečnosti, spravljalivosti in odpustljivosti. Pri vladarjih dobijo taki akti srčnega čustvovanja tudi še političen pomen in značaj in že stari absolutisti so poznali amnestijo kot posebno sredstvo za izravnanje krivice in pravice, ki se le redkokedaj najde. Vse odpustiti se pravi vse pozabiti. Tudi pri nas so že meseca avgusta lanskega leta splošno pričakovali, da bodo porabili ljudje na vladi razne dogodke iz življenja vladarske hiše za človekoljubna dejanja in da bodo pripravili v pomilostčenje razne nesrečnice, ki so izgubili v večji ali manjši zablodi svojo prostost. Toda vlada ni imela toliko takta in obzirnosti niti do vladarja niti do ljudstva, da bi bila n. pr. ob smrti kralja Petra ali pa pri nastopu novega kralja predlagala, naj se pogrne plašč pozabljalivosti čez preteklost. Gospodje so rekli: Naj nesrečneži čakajo, vsaj je čakal še tisti, ki je s črešnje padel. Sedaj je prišel veseli dan kraljeve poroke. Pet mesecev so gospodje študirali, kdo naj bi bil deležen Najvišje milosti in če bi poleg tatov itd. „pomilovali“ tudi kakšnega „političnega“ hudo delca. Kaj so končno gospodje vladarju svetovali je znano. Toda zgodilo se je še nekaj. Med tem namreč, ko so gospodje v kaznilnicah na slavnostni dan svečano proglasili amnestirancem, da jih je obsijal žarek Najvišje milosti, so gospodje v Belgradu izdali čez dva dni neko novo „naredjenje“ (ukaz) in mnogi, ki so že gledali pred seboj zlato solnce svobode, so zvedeli nenadoma, da se morajo še enkrat vrniti v naročje pravice premišljevati za trdnim zapahom svoje grehe, kajti bili so „pomotoma“ pomilostčeni in izpuščeni. Dne 15. junija, to je en teden po poroki, še ne vé svet, kdo je bil pravzaprav pomilostčen, ali je amnestija sploh bila ali je ni bilo, kdo je iste deležen in kdo ne itd. Tako se je zgodilo za časa vladanja g. Nikole Pašiča in ministrovanja g. Ivana Puclja l. 1922. po Kristusu.

Vojaški nabori. „Slovenski Narod“ vé poročati, da se je odzvalo vpoklicem na rekrutiranje v Sloveniji nad 90 procentov vpoklicancev. Isti list vé povedati, da je bil odziv najslabši v klerikalnih okrajih. Ne vé pa povedati „Slovenski Narod“, koliko vpoklicancev se je postavilo pred naborne komisije v Srbiji. Ljudje, ki marsikaj vedo, so govorili nekaj o nekakšnih 50 procentih, vendar to že ne bo točno, ker v Srbiji ni klerikalnih okrajev...

Ustanovitev veteranskega društva. Stari dosluženi vojaki nameravajo ustanoviti v Ljubljani veteransko društvo. Na zadnji seji pripravljalnega odbora je baje nekdo predlagal, naj odbor naprosi g. ministra Puceljna, da blagovoli prevzeti nad društvom pokroviteljstvo.

Gospodarstvo.

Cene na železnica.

Prihodnji mesec bomo doživeli novo in sicer 50 odstotno zvišanje cen na železnica. Cene bodo zvišane za osebnih in za tovorni promet. Kdor je zdaj plačal za vožnjo n. pr. iz Ljubljane do svojega kraja 100 kron, bo plačal prihodnji mesec 150 kron. Za prevoz blaga velja isto.

Jasno je, da bo prva posledica povišanja prevoznih cen nov draginski val. Trgovci svojih stroškov ne morejo po-

krivati iz svojega žepa, ampak morajo nove stroške prevaliti na kupca, t. j. na konzumenta. Vsled tega morajo nujno vse blagovne cene „poskočiti“.

O gospodarskem pomenu železnice se je že mnogo pisalo. V glavnem pa imamo o teh stvareh dve struji.

Ena teorija ali nauk uči, da je železnica trgovsko (špedicijsko) podjetje kakor vsako drugo. Železnica ima svoje osobe, katera mora plačevati, obrestovati mora v podjetje vloženi kapital in skrbeti mora za pravočasno obnovitev izrabljenega materiala. Stvar je torej taka kakor pri vsaki fabriki. Če najde fabrika ali železnica dovolj posla, da primerno „zasluži“ in da s svojimi dohodki krije vse potrebne stroške, se podjetje vodi dalje, ako pa ni dovolj zaslužka in če železniška uprava ne more najti dovolj „odjemalcev“ oziroma dovolj robe za prevoz, potem naj napove konkurz in naj preide v druge sposob-

nejše roke za ceno, ki garantira trenutno rentabiliteto (obrestovanje vložnega kapitala).

Drugi nauk pa pravi: Železnica, zlasti državna, je javno podjetje, ki mora služiti interesom javnosti. Železnica kot taka dela lahko tudi z zmerno izgubo, zato pa mora prebivalstvu koristiti na drugi strani toliko, da prebivalstvo iz drugih, s pomočjo železnice doseženih dohodkov lahko krije „trgovsko“ izgubo z drugimi davki, ki bi jih ljudje sicer ne bi mogli plačevati, če ne bi imeli na razpolago železnice. Če je n. pr. prevoznik tarif nekaj nižji kot bi smel biti po trgovskih pravilih, to nič ne stori, ker zato trgovci nekaj cenejše blago lahko hitreje prodajo in svoj kapital lahko večkrat obrnejo. Kolikor večkrat pa trgovec denar „obrne“, toliko večji je njegov čisti dobiček in toliko večji je n. pr. njegov dohodninski davek. Dokler se torej dá zguba pri železnica-

kriti z dohodki iz večjega dohodninskega davka, ni nikake potrebe za zvišanje tarifov.

V praksi stoji stvar seveda tako, da je treba najti med obema teorijama neko srednjo pot.

Pri nas pa ne najdemo niti ene niti druge poti. Gospodari se kakor povsod tako tudi pri železniški upravi brez glave in pameti. Kadar zmanjka denarja, je navadna rešitev ali povišanje davkov ali pa povišanje pristojbin, carine, monopolnih cen itd. Nikdar pa nihče ne računa z okolnostjo, kako bo ena ali druga taka nova naredba vplivala na splošno pridobitveno življenje.

Zato jadramo srečno dalje po poti, ki nam jo kaže — Avstrija.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

„TEXTILIA“ LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

Delniški kapital K 12.000.000.

Največja zaloga češke in angl. manufakture.

trgovska in industrijska d. d.,

Telefon 177.

Centrala: Ljubljana. Brzjav: „Textilia“

Samo na debelo!

Samo na debelo!

? Ali ste se že naročili na revijo „Novi Zapiski“?

Teodor Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih
instalacijskih del kakor tudi
za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Manufaktorni oddelek Gospodarske Zveze

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 29 na dvorišču

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debele.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog K 6.500.000

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA.

Popolnoma varno
naložite svoj denar v

**VZAJEMNI POSOJILNICI
V LJUBLJANI**

r. z. z o. z.

sedaj poleg nunske cerkve
l. 1923 v svoji lastni palači ob
Miklošičevi cesti poleg hotela
„Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo
po 5% brez odbitka rentnega
in invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se
obrestujejo po 4 1/2%.

Hranilne vloge so vezane na
dobo četrt leta po 5 1/4%,
na dobo pol leta po 5 1/2%.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakturno en gros en detail.

Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki

Skladišče v „Kresiji“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje, Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5. Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/I.

Telefon št. 21.

(časno v prostorih Zadružne zveze).

Kapital in rezerve skupno z afilacijami čez K 50.000.000.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bied. — Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.